

**Euruupan Neuoston konvensjuuni
regiunaalisista eli minuriteettikielistä
- visjuunia ja toelisuus**

Leena Huss
Mylltieetninen tutkimuskeskus
Uppsalan yniversiteetti

Joku vuosikymmenen sitte mailmassa alko eetninen renäsansi joka jatkuu vieläki. Aina useamat minuriteetit jotka ennen oon elähnee voimakhaan assimilasjuunipaihneen alla, oon tehnee uuen arvioinin omista kielistä ja kulttuurista ja aktiivisesti alkanhee tekheen työtä niitten takasi saamisen puolesta. Saattas piain sanoa ette monessa ytheiskunnassa oon tapahtumassa minuriteetitten vaphautuminen. Eri puolila minuriteetilä oon nyt helpompi saaja oman äänen kuulumhaan. Saattaa jopa sanoa ette ei net ole vain minuriteetit herähnee, ko majuriteetitki. Tänä päivänä ymmärethään paljon paremin hirtuurialiset minuriteetit ja niitten kielet ja kulttuurit ette ko ennen. Tämän näkkee ko esimerkiksi tutkii kansanvälisiä konvensjuunia joita oon tehty viimisitten vuosikymmenitten aikana. Oon ennenki ollu konvensjuunia joissa minuriteetitten tilane oon huomioitu mutta konvensjuunia joissa oon erityiset paragraffit kielelisistä oikeuksista ei ole ollu ennenkö nyt. Kieleliset oikeuet alethaan hyväksymhään osana muista ihmisoikeuksista. Selviin esimerkki tästä oon *Euruupan Neuoston määräys regiunaalisista eli minuriteettikielistä* (minuriteettikielimääräys) joka oon tämän artikkelin teema.

Euruupan Neuosto

Euruupan Neuosthoon kuuluu tänä päivänä 44 maata, joka tarkottaa enämpi ko 800 miljoonaa ihmistä. Eli se oon paljon suurempi ytheisö ko Euruupan Yniuuni. Euruupan Neuosto perustethiin vuona 1949 tekheen työtä rauhan ja harmoniin puolesta

Euruupassa ja sen tärkheimät tehtävät oon ratkasta kysymyksiä jotka uhkaava rauhaa ja hyvinvointia mailmassa, niinku rasismia ja intuleransia, minuriteetitten diskrimineerinkiä, sosiaalista marginaliseerausta, huuhmeitten väärinkäyttöä, miljööön tuhoamista ja kansanvälistä rikolisuutta. Työ minuriteetitten oikeuksitten puolesta nähään kovin

tärkeänä Euruupuan Neustossa ko se nähän isona osana euruupalaisesta rauhan-työstä. Ajatus tämän takana oon ette jos minuriteetit tunteva ette heitä koehlaan oikeuenmukhaisesti, eli net tunteva ette niin freistathan tehä, niin net saattava itte tuntea sulidarisuutta ytheiskuntaa kohi. Tällä mallin vaikeitten konfliktitten riski pienee. Tässä yhteyssä Euruupuan Neusto pittää ette kielelisillä oikeusila oon keskeinen rolli ko kieli ushein nähän koko minu-

riteetikulttuurin symbolinna ja ette ko kielioikeuksia rikothaan se oon kovinki vakavaa.

Kielimääräyksen (engelskaksi *European Charter for Regional or Minority Languages*) Euruupuan Neusto perusti jo 1992. Se ei kuitenkaan saattanu alkaa jäl- laahmaan ennenkö viis maata olit ratifiseeranneet sen, joka tapahtu 1998.

Tabelli 1: Kielimääräys Pohjosmaissa

Valtiot	Allekirjottannu	Ratifiseerannu	Alko jälleahmaan	Maa-raportti	Eksperttikomiteen raportti *)
<i>Tanska</i>	1992	2000	2001	-	-
<i>Suomi</i>	1992	1994	1998	1	1
<i>Norja</i>	1992	1993	1998	2	1
<i>Ruotti</i>	2000	2000	2000	1	-

* **Komiteeraportit oon saatavilla**
<http://local.coe.int>

Tanska, Suomi ja Norja allekirjotit määräyksen samana vuona ko se kirjothiin, ja kaks viimeksi mainittua ratifiseerasit sen 1994 ja 1993. Ruottin ja Tanskan ratifiseerinkit tulit vasta vuona 2000. Ruottila oli jo 1970-luvulta ollu ylheiseuruupalaisesta näkökulmasta hymaani maahanmuuttopolitiikka mutta intressi histuurialisia minuriteettiä kohthaan oli ollu heiko. Sen takia se vaatik paljon painostuksia ette Ruotti lois erityisen politiikan omile kansalisille minuriteetile ja niitten kielile.

Vuona 2000 Ruotti ratifiseerasi Euruupuan Neuston raamikonvensjuuninki kansalisitten minuriteetitten turvaamiseksi ja molemat konvensjuunit aloit jälleahmaan 1 päivä jyyviä 2000. Tämä artikkeli koskee kuitenkin vain kielimääräystä, joka ei sihtaa minuriteettiryhmiin ko niitten kiehiin.

Euruupalainen määräys regiunaalisille ja minuriteetikielile

Kielimääräys koostuu kahesta eri tasosta joita kuttuthaan osa II ja osa III.

Kielimääräyksen osa II koskee kieliä joila ei ole histuurialinen yhteyys tiethyyn aluheeseen maassa mutta joita oon puhuttu monila eri suunila. Tyypilisiä esimerkkiä semmosista kielistä oon diaspoorakielet romani ja jiddisch. Tällä tasola määräykset oon ylheiset ja maitten häätty nouattaa niitä kaikkia. Osa II vaatii esimerkiksi ette "päätäviä toihmeenpanoja" häätty tehä minuriteetikielitten turvaamiseksi ja eistämiseksi ja ette valtiot häättyvä "helpottaa ja/eli rohkassa" niin suulista ko kirjothettua minuriteetikielitten käyttöä julkisessa ja yksityisessä elämässä. Valtiit sittoutuva kans hankkimhaan "sopivat muo'ot ja keinot minuriteetikielitten opettamista ja tutkimusta varten kaikila tarpheelisilla tasoila". Yks tärkeä prinssiippi oon ette valtioitten pittää ottaa huomioon

I. Osapuolet sittoutuva seuraavalla mallin huolehtimhaan koulutuksesta aluheela jolla tammösiä kieliä käytethään, aina joka kielen tilantheen mukhaan, ja ilman ette valtion viralisen kielen opetus kehnonee:

b) i) tarjota peruskoulun alimissa vuosiluokissa kysseessä olevan maanosa- eli minuriteettikielen opetusta

eli

ii) tarjota pääosa opetuksesta peruskoulun alimissa vuosiluokissa kysseessä olevalla maanosa- eli minuriteettikielälä, eli

iii) pittää huolen ette peruskoulun alimissa vuosiluokissa integreerattunna osana opetussuunitelmasta sisältyy kysseessäolevan maanosa- eli minuriteettikielen opetusta, eli

iv) ette joku toihmeenpano ylhäälä kohassa i) -iii) otethaan käythöön, kuitenkin niile oppilhaile joittenka omhaiset niin vaativa ja joittenka määrä arvioihaan riittäväksi

net erityiset tarpheet ja toivomukset joita minuriteettiryhmät itte tuova esile.

Osa III koskee niitä kieliä joila saattaa sanoa olevan tietty perintheinen alue maassa. Tämä osa sisältää kovinki yksityiskohtasia velvotheita ja siinä maa saattaa itte valita mikkä kohat se oon valmis hyväksymhään. Valtio häätyy valita vähhiinthään 35 eri tehtävää suuresta määrästä vaihtoehtoja. Tämä suhtheelinen valinanvaphaus antaa maholisuen käyttää määräystä maissa joissa oon suuria histuurialisia eroja, eroja poliittisessa systeemissä, ekonoomisia ja muitaki eroja. Tarkotus oon ette kaikki maat jotka halvaava, saattava olla matkassa.

Tabelli 2. Esimerkkiä vaihtoehtosista velvoisuuksista mitä koskee alimitten vuosiluokitten opetusta peruskoulussa. Osa III, artikkeli 8.

Ko maat ratifiseerava konvensjuunin niitten häätyy tua esile mikkä kielet net meinaava kuuluva osa III:n (ja net saava voimakhaiman tuen) ja net häätyvä kans tua esile mitä muita kieliä maassa oon. Osa II jällaa auttomattisesti kaikkia näitä kieliä, jos valtio ei ilmota erityistä syytä miksi niin ei tulis olheen. Yks semmonen syy saattas olla ette minureteettiryhmät itte ei halvaa mithään kielitukea valtiolta. Kaks esimerkkiä tästä

oon jiddisch ja tatarin kieli Suomessa. Näitten kielitten puhujat ei tähhään saakka ole haluhnee ette Suomen ratifiseerinki koskee heän kieliä.

Kielet jotka nähhään vain maahanmuuttokielinä eli murtheina ei sisäly kielimääräyksheen. Valtiot itte päättävä mikkä räknäthään semmosiksi, Euruupan Neuosto ei saata sitä päätöstä tehä. Sen siihaan Euruupan Neuosto pyrkii siihen ette maholisiman moni minuriteettikieli huomioihaan.

Definisjuuniprupleemia

Ussein oon huono vettä selvä raja maahanmuutto- ja minuriteettikielen välilä. Monet kielet oon kumpaaki. Ruottissa usseimat jotka puhuva suomea oon ensmäisen, toisen eli kolmanen polven maahanmuuttajia, mutta se joka oli tärkeintä Ruottin kannantole sen puolesta ette suomi oon Osa III-kieli, oli ette pystytiin näythään ette suomea oon puhuttu keskiaijalta saakka. Tässä räknäthään kieli eikä sen puhujat, ei se tartte olla yhet ja samat suvut jotka säilyttävä kielen monia satoja vuosia - uuet puhujaryhmät saattava tulla entisitten tilale, ko vain jatkuvuus pyssyy. Mutta tälläki definisjuunila oon ollu kovin vaikea lyä lukhuun ette esimerkiksi romania ja jiddischtä oon puhuttu jatkuvasti Ruottissa ko ei ole ole-

massa kielistatistiikkiä ja oon ollu hankalaa löytää mithään muutakhaan tietoa kielenkäytöstä pitemän ajan pääle. Nuin 100 vuen aika pruukathan vaatia ennenkö kielele myönethään tarpheeksi histuurialinen ankkurointi maassa.

Toinen vaikea kysymys oon mitä kielelisiä varieteettiä nähään joko murtheina eli kielinä. Kielitietäjät pruukaava sanoa ette ussein oon vaikea ja kohta mahotonki käyttää kielelisiä kriteeriä ko nämät kaks halvaa erottaa toisista. Sosiaalisilla ja poliittisilla faktorilla oon paljon tärkeämpi rolli tässä asiassa. Nykysin varieetit joita julkisesti ei nähä murtheina, ko ittenhäisinä kielinä, lissäintyvä. Matalasaksa Saksassa ja Hollantissa ja Limburgisch Hollantissa näht-

hiin joku kymmenvuosi sitte matalastaattysmurtheina mutta nykysin niitä kuttuthaan regiunaalisiksi kieliksi joita muumuassa euruuppalainen kielimääräys tukkee.

Ruottissa keskustelthiin kauon pitäskö meänkielen, jota ennen kuttuthiin tornionlaaksonsuomeksi, nähä murtheena suomen kielestä vai omana kielenä. Kakskielisyystutkimisen professori Kenneth Hyltenstam oli kysymyksen asiantuntia ja kirjotti pitkän artikkelin¹ siitä ette meänkielen saattaa nähä omana kielenä siinä missä monen muunki mailman kielistä. Se oon kuiten vieläki kontroversielli kysymys, jota silloin tällöin keskustelhaan konferenssissä ja aviisissa.

Tabelli 3: Regiunaaliset kielet ja minuriteettikieliet jotka oon matkassa pohjosmaisissa ratifiseerauksissa

Maa	Osa II	Osa III
Tanska	-	Saksan kieli
Suomi	Romani Venäjän kieli (Tatarin kieli, jiddisch)	Saamen kieli Ruottin kieli
Norja	Kvääninkieli/suomen kieli (Romani, romanés)	Saamen kieli
Ruotti	Romani Jiddisch	Suomen kieli Meänkieli Saamen kieli

Ratifiseeraukset Pohjosmaissa

Niinku tabelli 2sta näkkee, Tanska oon valinu käyttää kielimääräystä vain saksan kielele ja net näkevä sen regiunaalisesti ankkuroituna kielenä osa III mukhaan. Suomi käyttää osa III saamen ja ruottin kielile.

Romani ja venäjän kieli nähään minuriteettikielinä osa II:n mukhaan. Suomen maa-reportissa mainithaan kans tatarin kieli ja jiddisch, mutta sanothaan kans ette näitten kielitten puhujat ei halvaa mithään tukea kielimääräyksestä. Norjan ensmäisessä maa-reportissa saamen kieli nähään Osa III-kie-

¹ Käsitheet kieli ja murre - meänkielen kehityksestä omaksi kieleksi, "Sveriges sju inhemska språk - ett minoritetsspråksperspektiv", toimittannu Kenneth Hyltenstam (Lund 1998).

lenä ja "kvääninkieli/suomen kieli" nähään kuuluvan Osa IIheen. Romani ja romanés mainithaan, mutta niitten puhujia piethään ette net ei halvaa mithään kielisuojaa. Ruotti

oon ratifiseeranu suomen, meänkielen ja saamen kielen puolesta Osa III mukhaisesti ja romanin ja jiddischin kohala Osa II mukhaisesti.

Tabelli 4: Viraliset minuriteettikieliet Ruottin kunnissa

<i>Kunta</i>	<i>Julkiset minuriteettikieliet</i>
Arjeplog	Saamenkieli
Jellivaara	Suomi, meänkieli ja saamen kieli
Haaparanta	Suomi ja meänkieli
Jokkmokk	Saamen kieli
Kiruna	Suomi, meänkieli ja saamen kieli
Pajala	Suomi ja meänkieli
Övertornea	Suomi ja meänkieli

Ratifiseerauksen praktiset seuraukset

Kielimääräyksen tarkoitus oon, niinku sen alussa sanothaan, suojata regiunaalisia ja minuriteettikieliä ja sillä mallin osalistua Euruupan kulttuurisen rikhauen ja perinteitten säilyttämishen ja niitten kehittämishen. Valtiot sittoutuva tekehään päättäviä toihmeenpanoja, niinku sanothaan, sen etheen ette minuriteettikieliet *säilyvä* ja *kehittyvä* niissä maissa jotka oon ratifiseerannee kielimääräyksen. Minuriteettikielitten tilane niissä maissa jotka oon ratifiseerannee sen pittää koko aijan parantua, ilman ette otethaan huomihoon sitä mikä tilane oli silloin ko ratifiseeraus tapahtu. Se pittää näkyä ette jotaki oon tapahtunnu, ette "päättäviä toihmeenpanoja" oon tehty. Onkos net

vain fiiniä sanoja vai saattaakos kielimääräyksestä tosihaan olla jotaki hyötyä ja saattaakos se vahvistaa minuriteettikielitten tilanetta?

Ko oon kyse esimerkiksi Ruottista, niin saattaa toeta ette muutoksia tosihaan oon tapahtunnu monela eri tasola². Yks erityinen seuraus Ruottin ratifiseerauksesta oli se ette tornionlaaksonsuomesta tuli oma ittenhäinen kieli suomen kielen rinnala ja sen julkiseksi nimeksi tuli meänkieli. Regiunaaliset toihmeenpanot Osa III:n mukhaan perustuva kahtheen kielilakhiin jotka aloit jällemaan 1 aprillia 2000³. Näitten laitten mukhaan suomen kieli, meänkieli ja saamen kieli nykysin osaksi oon julkisia minuriteettikieliä vississä Pohjosruottin kunnissa (tabelli 3).

2 Katto Hallituksen ehotusta 1998/98:143 Nationella minoriteter i Sverige (Hallituksen kanslii), jossa oon enämpi detaljeerattu esitys Ruottin tämämpäiväsestä minuriteettikielipolitiikasta.

3 SFS 1999:1175 Laki oikeudesta käyttää saamen kieltä hallintovirastoissa ja tuomioistuimissa ja SFS 1999:1176 Laki oikeudesta käyttää suomea ja meänkieltä hallintovirastoissa ja tuomioistuimissa.

Niinku tästä näkyy tämän tulos oon ette nykysin oon niin neli-, kolmi- ko kaksikielisiä kuntia Ruottissa jos räknää ruottin kielinki jota kans käytethään näissä kunnissa, vaikka sillä ei ole julkista staattystä mishään osassa Ruottia!⁴

Uusitten kielilaitten mukhaan minuriteetti-kieliä saattaa käyttää vississä julkisissa tilantheissa, niinku tuomioistuimissa ja valtiolisissa, maakäräjitten ja kunnalississa virastoissa kunnissa joita tämä koskee. Tämä saattaa tapahtua joko tulkin kautta eli ette otethaan töihin kielitaitosta pärsunaalia. Ennenki sai tulkin apua jos kysseessäolevat henkilöt ei osahnee ruottia. Ero nykysheen oon ette semmosetki henkilöt jotka ossaava ruottia, saattava tahtoa sörivistä omala kielelä jos halvaava. Uusitten määräyksitten mukhaan lapsitten- ja vanhuksittenhoitoa minuriteettikielilä pittää kans parantaa.

Nyt jälleava Kielimääräyksen Osa II:n jälkhiin vissit prinssiipit minuriteettikielitten eistämiseksi, jotka koskeva koko maata. Net oon muumuassa seuraavat:

- Kaikile oppilhaile Ruottissa pittää antaa tietoa minuriteettikielistä ja -kulttuurista.
- Äitinkielenopetusta näissä kielissä pittää erityisesti seurata.
- Kansalisitten minuriteettikielitten opetusta ja tutkimusta pittää eistää Ruottin yniversiiteetilä ja korkeakouluissa.
- Kansaliset minuriteettikieliet pittää panna etusiale kansansivistyksessä ja kulttuurielämässä.
- Lakimääräyksiä jotka erityisesti koskeva kansalisia minuriteettiä pittää kääntää suomen, saamen ja meänkielile.

- Kansalisile minuriteetile pitäs antaa maholisuus vaikuttaa ja tehä ytheistyötä kysymyksissä jotka koskeva niitä.
- Ruottin pitäs kans freistata tehä työtä kansalisitten minuriteetitten kesken tapahtuvan rajoja ylittävän ytheistyön puolesta.

Faktoplaavia jossa lyhysti informeerathan uuesta minuriteetti- ja minuriteettikielipoliitiikasta oon julkastu minuriteettikielilä. Niitä saattaa tilata Kulttuuridepartementistä.⁵)

Seuraustyö

Euruupan Neuoston puolesta seurathan jatkuvasti ratifiseerauksia eri maissa. Se tapahtuu näin:

Vuen jälkhiin ratifiseerauksen hallitus häätyy jättää ensmäisen julkisen raportin Euruupan Neuostolle. Raportissa pittää olla tiot siitä miten minuriteettikielitten tilane oon nyt ja mitä toihmeenpanoja oon tehty määräyksen pykälitten täyttämisen puolesta.

Niin sanottu Eksperttikomitee, joka kokointuu Strassbourgissa nuin neljä kertaa vuessa, käsittellee vuorotellen eri maitten raportit. Komiteessa oon jokhaisesta maasta, joka oon ratifiseeranu määräyksen, yks eustaja. Jyylissä 2002 komiteessä oli 15 eustajaa eri maista ja sitte siihen kuulu joitaki Strassbourgin sekretariaatista. Maitten hallitukset oon ehottanhee komiteen jäsenet ja usseimat oon jyristiä. Joitaki kielitietäjiä oon kans matkassa ja muittenki ammattiryhmitten eustajia. Viis jäsenistä eustava oman maan minuriteettiryhmiä; oon friisi

4 Parlamentaarinen komitee joka oon selvittäny ruottinkielen asemaa Ruottissa oon vasta aikhoiin julkassu esityksen Mål i mun. Förslag till handlingsprogram för svenska språket (SOU2002:27), jossa ehotethaan ette ruottin kieli saapii lailisen staattysten "pääkielenä" Ruottissa.

5 Osote:<http://www.kultur.regeringen.se>

Hollantista, weilsari Britaniasta, suomenruottalainen Suomesta, rätoromani Schweizistä ja mie itte, ruottinsuomalainen jäsen Ruottista.

Eksperttikomitee tutkii nuukasti ensimmäiset tilaneraportit, pannee ylös puutteita, epäselvyyksiä ja muuta semmosta tekstissä. Jos tarttee niin tehään lisäkysymyslista joka lähätethään kysseessä olevalle hallituksele ja pienempi ryhmä komiteestä käyppi siinä maassa. Tarkotus oon ette komitee kohtaa niin viranomhaisia ko minuriteettiorganisa-sjuuniaki ja kokoaa niin paljon ajankohtasta tietoa ko maholista minuriteettikielitten tilantheesta. Maa-raportin ja muun kootun tion mukhaan Eksperttikomitee sitte kirjottaa oman raportin jossa oon ehotuksia mitenkä parantaa asioita. Tämä raportti lähätethään sitte hallituksen nähtäväksi. Tämän menetelmän tarkotus -ette piethään kontaktia niin hallituksen ko vasthuussa olevitten viranomhaisitten ja vielä minuriteettiryhmitten kans- oon ette minuriteettikieliet huomioittas ja ette eri osapuolia kehotettas tekehämään yhtheistyötä näitten kielitten tilantheen parantamiseksi. Tärkeintä oon ette minuriteettikieliet näkyvä.

Ko valtiot oon saahnee Eksperttikomiteen raportin ja ehotukset net saattava, jos halvaava, kirjottaa komentaaria jokka panhaan komiteeraportin fölhjyyn. Raportti lähätethään sitte Euruupan Neuoston ministerikomiteele joka päättää siitä ja siitä jos Eksperttikomiteen ehotukset hyväksythään ja jos raportista tehään julkinen. Tähhään saakka kaikki kuus raporttia jokka

Eksperttikomitee oon kirjottannu oon julkastu.

Kolmen vuen päästä oon sitte valtioila aika lähättää seuraava maa-raportti ja sitte aina joka kolmas vuosi. Tarkotus oon ette työ minuriteettikielitten puolesta ei jää siihen ja ette se mitä luathiin etelissä raportissa kans totheuethaan.

Norjan raportti

Norjan ensimmäinen maa-raportti lähätethiin Euruupan Neuostolle 1999. Ko Norja oli valinu sen tien ette vain saamen kieli oli Osa III-kieli, niin raportti koski enniiten juuri saamen kieltä. Kvääninkieli/suomi raportissa mainithiin yhtenä kielenä, ja sillä Eksperttikomiteela oli huono ottaa kantaa siihen oliko Osa II:n määräykset totheutettu tämän kielen puolesta. Komiteeraportin loppukeskustelussa tätä prupleemia käsiteltiin näin ⁶

Suuriin vaikeus kvääninkielen kohala oon epäselvyys sen viralisesta staattyksestä. Norjan viranomhaiset vaikuttava hyväksyvän kväänit kansalisena minuriteettinä, mutta toishaalta net ei vaikuta ottavan kantaa siihen onko kvääninkieli oma kieli suomen kiehleen verrattunna. Komitee meinaa ette tämmönen epäselvyys häätyy saa poies. Jos kvääninkieli hyväksyttäs omana kielenä, se varhmaan helpottas konkreettisitten toihmeenpanoitten ehotuksitten framile ottamisessa [kielen tilantheen parantamiseksi] ⁷

6 Katto "Findings" ECRML:ssä (2001)5: Application of the Charter in Norway, saatavilla <http://local.coe.int>

7 Orginaaliteksti engelskaksi: The main difficulty concerning the Kven language is the confusion as to its official status. The Norwegian authorities seem, on the one hand, to acknowledge the Kven as a national minority, but on the other hand, not to take a stand as to whether the Kven language is a separate language from Finnish. The Committee is of the opinion that this uncertainty has to be clarified. An acknowledgement of Kven as a separate language would probably facilitate the formulation of structured proposals for concrete measures.

Komitee painotti kans kuinka tärkeää se on ette syntyä yhteistyötä eri minuriteetitten välillä:

Komitee oon kans havanu ette vaikuttaa olevan kovinki vähä kontaktia regiunaalisitten eli minuriteettikielitten eustajitten välilä. Komitee oon sitä mieltä ette lähempi yhteistyö parantas ylheistä ymmärystä, tuleransia ja kunnioitusta kaikkia regiunaalisia eli minuriteettikieliä kohthaan. Viranomhaisilla häätty olla tärkeä rolli ko oon kyse semmosen dialoogin alkuun panemisesta ja sen tukemisesta. Komitee oon tietonen siitä ette Norjan viranomhaiset oon alkanhee tämän työn ja net näkevätki mielelhään ette Norjan seuraavassa raportissa tullee tästä lissää tietoa.⁸

Komiteen ehotukset kvääninkielele olit nämät:

- ette valtio selvittää kvääninkielen staatuksen kielimääräyksen Osa II mukhaan
- ette valtio tekkee toihmeenpanoja sen hyväksi ette dialoogi ja yhteistyö regiunaalisitten

naalisitten eli minuriteettikielitten eustajitten välilä paranee⁹

Norjan hallitus vastas omassa komentaarisassa komiteeraporthiin muumuassa näin¹⁰:

Norjan viranomhaiset käyttävä tärmiä 'kvääninkieli' siitä kielestä jota kväänit puhuva, eli net kvääninkielen murtheet joita perintheisesti oon käytetty Pohjosnorjassa. Kväänitten keskhuuessa ei olla yhtä mieltä siitä pitäskö kieltä kuttua 'kvääninkieleksi' vai 'suomeksi' ja Norjan hallitus oon valinu enämpi neytraalin tärmin 'kvääninkieli/suomi'.¹¹

Eikä kväänitten kesken eikä kielitietäjittenhään kesken olla sanmaa mieltä siitä onko kvääninkieli ittenhäinen kieli suohmeen verrattuna. Se määrä kväänistä jotka pitävä ette kvääninkieli oon oma kieli vaikuttaa kasuavan, mutta se kehitys oon niin uutta ja kväänit itte ei ole mitenkään yhtä mieltä tässä kysymyksessä. Vuotheen 1997 Ruijan Kvääniliittoki - Norske kveners forbund

⁸ Orginaaliteksti engelskaksi: The Committee has also noted that there seems to be very little contact between representatives of the various regional or minority languages. The Committee believes that closer co-operation would improve overall understanding, tolerance and respect vis-à-vis all the regional or minority languages. The authorities will have to play an important role in initiating and supporting such a dialogue. The Committee is aware that the Norwegian authorities have started this work and it will welcome further information in Norway's next periodical report.

⁹ Orginaaliteksti engelskaksi:

1. clarify the status of the Kven language with a view to improving the situation of the language in conformity with Part II of the Charter.
2. take action to improve the dialogue and co-operation between representatives of the various regional or minority languages;

¹⁰ Katto Appendix II: Comments by the Norwegian authorities concerning the report of the Committee of Experts i ECRML

(2001)5: Application of the Charter in Norway, saatavilla <<http://local.coe.int>>.

¹¹ Orginaaliteksti engelskaksi: The term "Kven" is used by Norwegian authorities to refer to the spoken language of the Kvens, i.e. Kven dialects traditionally used in North Norway. There is no agreement among the Kvens as to whether this language should be referred to as "Kven" or "Finnish", and the Norwegian government has chosen the more neutral term "Kven/Finnish".

kuttu kväänitten kieltä `suomeksi`.¹²

Norjan hallituksen kanta on ette kielen puhujilla ittelä oon oikeus selvittää onko niitten kieli oma kieli vai murre. Ko kväänit vieläki keskuteleva tätä asiaa, ei olis oikein ette hallitus ottas selvän kannan asihhaan jo tässä vaiheessa. Silti hallitus tukkee aktiviteettiä ja praktisia toihmeenpanoja jotka saattasit eistää ja kehittää kvääninkieltä ittenhäiseksi kieleksi, mutta toishaalta oon nähty liian varhaiseksi tehä alote kvääninkielen kirjakielen standartista kunnalishiin kouhluin.

Tämän takia Norjan hallitus meinaa ette oon liian varhaista Ministerikomiteela tehä ehotus Norjan viranomhaisille siitä ette net jo nyt selvittäsit kvääninkielen staattyksen.¹³ Norjan viranomhaiset oon tehnee aivan erilaisen arvion kvääninkielestä ko Ruottin

hallitus teki meänkielestä. Norjan toisessa maa-raportissa Euruupan Neuostolle net oon pysyhnee ennen tekemähään mielipitheessä.

Niinku näistä esimerkistä näkkee, valtiot saattava toimia monela erilä laila kielimääräyksen käyttämisessä. Kuitenki määräys antaa minuriteetile aivan uuet maholisuueta framile omat mielipitheet ko määräys auttaa siinä ette majuriteetin ja minuriteetitten välisiä kontaktia syntyy, niinku kontaktia näitten kahen osapuolen ja Euruupan Neuoston välilä kans. Uusi tilane vaatii suurempaa aktiviteettiä niiltä jotka halvaava eistää kvääninkielen ja muitten minuriteetikielitten asemaa, mutta niitten neuotteluasema valtiota kohthaan oon rohki voimistunu

Meänkielele kääntäny Kerstin Johansson

12 Orginaaliteksti engelskaksi: Further, there is no agreement, neither among the Kvens nor among linguists, as to whether Kven is a separate language or a variety of Finnish. The number of Kvens who regard Kven as a separate language seems to be growing, but this development is quite recent, and the Kvens are clearly divided over the issue. Until 1997 the language spoken by Kvens was referred to as Finnish even by Ruijan Kveeniliitto - Norske Kveners Forbund (the Association of Kvens in Norway).

13 Orginaaliteksti engelskaksi: The position of the Norwegian government is that, in principle, the users of the language themselves are entitled to clarify whether their language is to be regarded as a separate language or a dialect. As the Kvens are still discussing these matters, it would not be proper if the Government were to take a clear stand at the time being. Still, the Government has chosen to support activities and practices that could reinforce and develop Kven as a separate language, but, on the other hand, it has been regarded as premature to introduce a separate written standard for Kven in the public schools.

Therefor, the Norwegian government regards it as premature for the Committee of Ministers to recommend the Norwegian authorities to clarify the status of the Kven language at the current stage.